

Nr 522.

Av herr **Arrhén**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition angående lönereglering för lärarna vid de statsunderstödda privatläroverken, m. m.*

Genom proposition nr 232 angående lönereglering för lärarna vid de statsunderstödda privatläroverken föreligger förslag till en länge väntad reglering av löne- och anställningsförhållandena för ifrågavarande eftersatta lärargrupp och till ett alltmera behövt stöd för denna skolform. Den kommitté, som haft i uppdrag att utreda frågan, understryker att privatläroverken utgöra en integrerande del av landets skolväsen. Privatläroverken ha, yttrar kommittén, samma bildningsmål som de allmänna läroverken och de kommunala flick- och mellanskolorna och äro, så länge deras verksamhet icke övertagits av stat och kommun, oundgängligen behövlige. Vidare finner kommittén, att privatläroverken äro jämställda med nämnda skolformer även i det avseendet att lärarna ha samma utbildning.

Kommittén kommer därför till den slutsatsen att full likställighet i lönehänseende bör genomföras mellan privatläroverkens lärare och lärarna vid de allmänna läroverken och de kommunala flickskolorna. Med denna likställighet bör följa jämställdhet i fråga om skyldigheter.

I överensstämmelse med denna princip har kommittén bl. a. ansett nödvändigt att anställningsformen som ordinarie lärare skall ges samma mening som detta begrepp har i fråga om lärarna vid de högre kommunala skolorna (s. 18 i prop.).

Föredraganden tillstyrker i princip kommitténs förslag men förordar bl. a. den viktiga jämkningen att ordinarie lärare bör anställas tills vidare med en ömsesidig uppsägningstid av sex månader. Därjämte skulle i huvudsak gälla vad som nu är föreskrivet för en fast anställd lärare, nämligen att sådan lärare, som under tre på varandra följande år oförvitligt tjänstgjort i samma eller motsvarande befattning vid en och samma läroanstalt, ej må kunna, så länge anstalten åtnjuter statsbidrag, skiljas från sin befattning, så framt ej skolöverstyrelsen på grund av omorganisation eller av annan liknande anledning medger uppsägning eller anledning föreligger till entledigande av disciplinära skäl.

Om denna ändring av de sakkunnigas förslag vinner riksdagens godkännande göres ett betydelsefullt avsteg från principen om full likställighet i fråga om rättigheter och skyldigheter mellan å ena sidan de statsunderstödda privatläroverkens lärare och å den andra lärarna vid de allmänna läroverken och de kommunala flickskolorna. Med kännedom om den uppskattning, som en tryggad ordinarie anställning åtnjuter bland lärarna, kan

befaras, att den relativa osäkerhet, som ändringsförslaget innebär, kommer att i viss mån konservera de av kommittén påtalade rekryteringssvårigheterna till lärartjänster vid privatläroverken. Den alltmera växande bristen på akademiskt utbildade lärare gör det numera möjligt för lärarna att noga väga fördelar och nackdelar hos lediga tjänster. En sådan prövning måste i förevarande hänseende utfalla till privatläroverkens nackdel. Det bör här erinras om att de statsunderstödda privatläroverken med sina ca 7 000 elever bilda ett nödvändigt komplement till den hårt ansträngda skolorganisationen. Det föreligger alltså icke något konkurrensförhållande mellan privatläroverken å ena sidan och de statliga och kommunala skolorna å den andra. Ett eftersättande av privatläroverkens möjligheter måste leda till förfång för de ungdomar, som — ehuru de ådagalagt studielämplighet — på grund av de statliga och kommunala skolornas bristande kapacitet äro hänvisade till privatläroverken.

I direktiven till de sakkunniga framhålles bl. a. att utredningen icke bör begränsas allenast till de kontanta löneförmånerna utan också avse andra avlöningsvillkor. Beträffande frågan om sjukvårdsförmåner enligt statens allmänna avlöningsreglemente (kap. 7) ha emellertid de sakkunniga med hänsyn till den blivande allmänna sjukförsäkringen ansett att nämnda bestämmelser icke böra göras tillämpliga på privatläroverkens lärare. I denna fråga ha skolöverstyrelsen och vissa lärarföreningar i sina remissyttranden angivit avvikande mening. Enligt föredraganden synes prövningen av detta spörsmål böra anstå.

Sedan de sakkunniga behandlat frågan om sjukvårdsförmåner har genomförandet av den allmänna sjukförsäkringen kommit i ett nytt läge. Förverkligandet av denna socialförsäkring torde icke komma till stånd enligt uppgjorda planer utan har uppskjutits till en obestämd framtid. Med hänsyn till den betydelse, som de anställda tillmäta de s. k. sociala anställningsförmånerna, och med tanke på den genomgående principen om likställighet mellan privatläroverken och de statliga och kommunala högre skolorna är det angeläget, att den föreslagna löneregleringen omfattar även dessa förmåner.

Med stöd av det ovan anförda får jag därför hemställa,

att riksdagen — med anledning av propositionen nr 232
— måtte besluta

dels att anställningsformen för ordinarie lärare vid de statsunderstödda privatläroverken utformas i enlighet med de sakkunnigas förslag samt

dels att nämnda lärargrupp erhåller rätt till sjukvårdsförmåner enligt 7 kap. statens allmänna avlöningsreglemente.

Stockholm den 17 oktober 1950.

Erik Arrhén.